

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

кафедра фінансів, банківської справи та страхування

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСІВ

**методичні рекомендації до підготовки на практичні заняття
та виконання самостійної роботи
з дисципліни для здобувачів вищої освіти**

Кропивницький, 2023

ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

*Економічний факультет
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування*

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСІВ

методичні рекомендації до підготовки на практичні заняття
та виконання самостійної роботи
з дисципліни для здобувачів вищої освіти

Затверджено на засіданні кафедри
фінансів, банківської справи
та страхування
Протокол № 11 від 6 червня 2023 р.

Кропивницький, 2023

Євроінтеграція та розвиток фінансів : методичні рекомендації до підготовки на практичні заняття та виконання самостійної роботи з дисципліни для здобувачів вищої освіти / Укладач : Т. А. Мельник. Кропивницький : ЦНТУ, 2023. 46 с.

Укладач:

Мельник Тетяна Андріївна, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування ЦНТУ;

Рецензенти:

Насипайко Дар'я Сергіївна, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин ЦНТУ.

Подплетний Валерій Володимирович, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування ЦНТУ.

Методичні рекомендації до підготовки на практичні заняття з дисципліни «Євроінтеграція та розвиток фінансів» і до виконання самостійної роботи містять теми, плани практичних занять, перелік рекомендованої літератури. Сформульовані види самостійної й індивідуальної роботи, дозволяють здобувачу вищої освіти краще опанувати матеріал і розкрити свій власний потенціал. Наведенні тестові завдання допоможуть здобувачу перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ НА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСІВ».....	5
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСІВ».....	7
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.....	10
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.....	14
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.....	18
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.....	22
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.....	27
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.....	32
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.....	36
ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ.....	40
ЛІТЕРАТУРА.....	42

ВСТУП

«Євроінтеграція та розвиток фінансів» як навчальна дисципліна дає здобувачу вищої освіти теоретичні знання та практичні навички щодо процесу європейської інтеграції в контексті створення, функціонування, сучасного стану, розвитку. Вивчення цієї дисципліни надасть можливість майбутньому спеціалісту самостійно вирішувати завдання, пов'язані з євроінтеграцією з урахуванням особливостей України. Також підвищує рівень кваліфікації та надає практичні навички щодо розуміння євроінтеграційних процесів.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Євроінтеграція та розвиток фінансів» є формування у здобувача вищої освіти системних знань про основні тенденції та проблеми у сфері європейської інтеграції, особливості європейської інтеграції, моделі партнерства; оволодіння навичками порівняльного аналізу та використання отриманих знань в практичній діяльності.

Завдання вивчення дисципліни: формування у здобувача компетентності важливих для особистого розвитку майбутнього фахівця та забезпечення його конкурентоспроможності на сучасному ринку праці; теоретична підготовка здобувача з питань еволюції знань, змісту та ролі євроінтеграційних процесів у вирішенні суспільних завдань; надання здобувачу теоретичних знань щодо основних засад євроінтеграції в Україні; формування практичних навичок наукового аналізу фінансових процесів і європейської інтеграції; ознайомлення з умовами фінансової політики європейських країн; набуття вмінь щодо організації міжнародних організацій.

Після вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

- знати: сутність, властивості, особливості євроінтеграційних відносин; напрямки зовнішньополітичної діяльності України та національні інтереси України у сфері міжнародних відносин; інституційну структуру ЄС; проблеми інтеграційного процесу, етапи економічної інтеграції в Європі; регіональні інтеграційні процеси в Європі; вплив на розвиток фінансів інтеграційних процесів; основні складові конвенції сталого розвитку у фінансах.

вміти: аналізувати та оцінювати тенденції, явища і стан євроінтеграційних процесів; формувати якісні знання про європейську фінансову політику і партнерство, мотивів щодо успішної євроінтеграції України; формувати почуття європейського громадянства, заснованого на розумінні та повазі до прав людини і демократії, заохочення толерантності (терпимості) та поваги до інших людей і культур; елементи концепції сталого розвитку й її цілі; формувати напрями розвитку фінансів у циркулярній економіці.

Рекомендації щодо підготовки до практичних та до виконання самостійної роботи допоможе здобувачу вищої освіти ефективно спланувати свій час на навчання та полегшить роботу при самостійному опрацюванні додаткового матеріалу з дисципліни.

Формулювання видів самостійної та індивідуальної роботи дозволяє здобувачу вищої освіти розкрити свій власний потенціал.

Перевірити рівень засвоєння матеріалу допоможе розв'язання тестових завдань.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ НА ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСІВ»

Практичні заняття необхідні для засвоєння, подальшого вивчення та поглиблення знань, які були отриманні на лекціях, а також для надбання навиків застосування теоретичних знань на практиці.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій науково-педагогічний працівник організовує детальний розгляд здобувачами вищої освіти окремих положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання здобувачем вищої освіти відповідно сформульованих завдань.

На практичних заняттях здобувачі вищої освіти під керівництвом науково-педагогічного працівника виконують відповідно сформульоване завдання, що призводить до закріплення теоретичних знань та надбання навиків застосування матеріалу на практиці.

Протягом семестру здобувачі вищої освіти повинні систематично та активно працювати на практичних заняттях, приймаючи участь в наступних видах робіт:

1. Відповідь на питання.

Своєю відповіддю на питання здобувач вищої освіти підтверджує засвоєння матеріалу. Перелік питань на кожне практичне заняття складається з пунктів плану практичного заняття, плану лекції й питань для дискусій за відповідною темою.

Тривалість відповіді на питання не повинна перевищувати 2-3 хвилини.

Критерієм оцінки відповіді на питання є змістовність, повнота, зрозумілість, аргументованість.

2. Участь у дискусії.

Перелік дискусійних питань на кожне практичне заняття за відповідною темою. Для якісної дискусії здобувачу необхідно уважно слухати доповідача, Після закінчення доповіді можна доповнити про те, що не було сказано, або детальніше розкрити якусь частину питання на якій не зупинився попередній доповідач, звернути увагу на помилки чи неточність при відповіді, обґрунтувати інші точки зору на поставлене питання.

Критерієм оцінки ведення дискусії є змістовне доповнення, доречне зауваження, критичне мислення на поставлене питання.

3. Поточне опитування у формі пілотного опитування.

Поточне опитування у вигляді пілотного опитування дає можливість здобувачу вищої освіти систематизувати свої знання та розвиває вміння чітко, лаконічно відповідати на поставленні науково-педагогічним працівником питання. Впродовж практичного заняття науково-педагогічний працівник задає питання та в хаотичному порядку викликає здобувача вищої освіти, який відповідає на нього. Таким чином проводиться опитування усіх здобувачів вищої освіти які присутні на занятті.

Критерієм оцінки при пілотному опитуванні є правильність відповіді.

4. Поточне опитування у формі тестування.

Тестування проводиться на сторінці дистанційного курсу «Євроінтеграція та розвиток фінансів» на сайті дистанційної освіти ЦНТУ для перевірки засвоєння матеріалу здобувачами вищої освіти. Метою якого є систематизація теоретичних та практичних навиків здобувача вищої освіти з дисципліни.

Критерієм оцінки є правильність відповіді на тест.

5. Презентація.

Презентація самостійного індивідуального завдання (доповіді, аналітичного огляду, есе, розрахункової роботи,) демонструє вміння проводити дослідження, систематизувати отриманні знання, формулювати власну думку на сучасні проблеми.

Презентація може бути виконана за допомогою програм PowerPoint, Canva, Goolge Презентація, тощо.

Презентація має містити титульний аркуш, на якому вказується тема, ПІП виконавця, група, рік. Кількість слайдів у презентації рекомендовано до 10. Тривалість презентації не повинна перевищувати 3-5 хвилин.

Критерієм оцінки є старанність, виконання, засвоєння матеріалу, оформлення.

Отримані здобувачем вищої освіти оцінки за практичні заняття є складовою семестрової підсумкової оцінки.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З ДИСЦИПЛІНИ «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСІВ»

Самостійна робота здобувача є невід'ємною складовою процесу вивчення навчальної дисципліни «Євроінтеграція та розвиток фінансів» та є основним засобом засвоєння матеріалу в вільний від аудиторних занять час. Матеріал, засвоєний здобувачем у процесі самостійного вивчення, виноситься на поточний, рубіжний та підсумковий контроль разом з матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

Самостійно робота здобувача включає:

- опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу;
- вивчення питань які винесені для дискусій;
- підготовку до практичних занять;
- підготовку до контрольних заходів (пілотного опитування, тестування, заліку).

Самостійна робота здобувача з дисципліни «Євроінтеграція та розвиток фінансів» умовно поділяється на обов'язкову самостійну та вибірково індивідуальну.

Обов'язкова самостійна робота містить завдання, які здобувач повинен обов'язково виконувати при вивченні дисципліни «Євроінтеграція та розвиток фінансів».

Обов'язкова самостійна робота студента при вивченні дисципліни «Євроінтеграція та розвиток фінансів» охоплює наступні види робіт:

1. Опрацювання лекційного матеріалу.

Здобувач може записувати свої думки, питання, які виникають при прослуховуванні лекції або при опрацюванні лекційного матеріалу. Пізніше, сформулювавши питання, можна його задати лектору в кінці лекції або викладачу на практичному занятті.

2. Підготовка для практичних занять.

Підготовка до кожного заняття здійснюється відповідно до планів лекції та практичного заняття. Тема, план заняття, рекомендована література розміщені на дистанційному курсі «Євроінтеграція та розвиток фінансів» на сайті дистанційної освіти ЦНТУ.

Вибіркова самостійна (індивідуальна) робота здобувача складається з альтернативних завдань, серед яких кожен здобувач може обрати завдання за власним бажанням за погодженням з викладачем.

Індивідуальна робота здобувача спрямована на поглиблення вивчення дисципліни «Євроінтеграція та розвиток фінансів» та передбачає створення умов для реалізації творчих, наукових, винахідницьких, креативних можливостей здобувача. Індивідуальна робота проводиться в поза аудиторний час за затвердженим графікам на кафедрі фінансів, банківської справи та страхування.

Вибіркова самостійна (індивідуальна) робота здобувача при вивченні дисципліни «Євроінтеграція та розвиток фінансів» охоплює наступні види робіт:

1. Написання доповіді.

Здобувач, який бажає зробити доповідь повинен обрати тему, яка розміщена на сторінці дисципліни на сайті дистанційного навчання ЦНТУ moodle. Перелік джерел використаної літератури здобувач формує самостійно або може використовувати рекомендовану літературу. Викладач проводить консультації стосовно структури, допомагає у формуванні актуальності, висновків тощо. За змістом доповіді готується презентація. Доповідь презентується на практичному занятті, тема якого відповідає обраній темі.

Критерієм оцінювання є якість наведеного матеріалу, вміння систематизувати матеріал, критично мислити, вміти висловлювати свою думку.

2. Написання есе.

Здобувач, який бажає написати есе повинен обрати тему, яка розміщена на сторінці дисципліни на сайті дистанційного навчання ЦНТУ moodle. Перелік джерел використаної літератури здобувач формує самостійно або може використовувати рекомендовану літературу.

Есе - висловлює індивідуальні думки здобувача, його враження з конкретного приводу чи питання.

Обсяг есе має бути 2-3 сторінки. При складанні есе бажано умовно розбити його на три складові:

- окреслення актуальності теми та критичне дослідження наукових публікацій;
- висвітлення власної думки з наведеними аргументами;
- формулювання висновку.

Викладач проводить консультації стосовно структури та особливості есе, допомагає у формуванні актуальності, висновків тощо.

За змістом есе здобувач може сформувати презентацію.

Есе презентується на практичному занятті, тема якого відповідає обраній темі.

Критерієм оцінювання є якість есе, вміння систематизувати матеріал, критично мислити, вміти коротко і обґрунтовано висловлювати свою думку.

3. Складання аналітичного огляду.

Здобувач бажаючий скласти аналітичний огляд повинен обрати тему, яка розміщена на сторінці дисципліни на сайті дистанційного навчання ЦНТУ moodle. Здобувач систематизує різні погляди і підходи до вивчення обраного питання. Список використаних джерел підбирає самостійно, але він повинен містити не менше 5 джерел.

Аналітичний огляд повинен складатися з наступних складових:

- титульна сторінка;
- основна частина, в якій наводиться матеріал;
- список опрацьованих джерел.

Аналітичний огляд презентується на практичному занятті, тема якого відповідає обраному питанню. За змістом аналітичного огляду здобувач може сформувати презентацію або оформити його на папері. Тоді аналітичний огляд повинен бути належно оформлений. Обсяг роботи не повинен перевищувати 5 сторінок тексту, набраного на комп'ютері (Time New Roman, шрифт 14, інтервал

полуторний, вирівнювання за шириною, поля: лівий - 30 мм, правий - 10 мм, верхній та нижній - 20 мм.).

Критерієм оцінювання є кількість опрацьованого матеріалу та вміння систематизувати матеріал, критично мислити.

5. Розрахункове завдання.

Розрахункова робота – це різновид індивідуальної самостійної роботи, яка виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачем вищої освіти під час вивчення теми. Розрахункові завдання наведені на сторінці дисципліни на сайті дистанційного навчання ЦНТУ moodle.

Для здійснення розрахунків здобувач використовує статистичні дані наведені в офіційних джерелах, рекомендовану літературу. Оформлює результати своїх розрахунків та висновки у вигляді презентації чи на папері.

Критерієм оцінювання є якість виконання розрахунків та формулювання висновків.

6. Участь у науково-практичних конференціях.

Для участі у міжнародній, всеукраїнській, університетській конференції здобувач за погодженням викладача обирає проблему, пов'язану з європейською інтеграцією фінансової сфери, самостійно або у співавторстві з викладачем готує доповідь та тези доповіді.

Для написання тез доповіді може бути використаний матеріал сформований здобувачем при виконанні індивідуальних завдань: складання есе, доповіді, аналітичного огляду.

Критерієм оцінювання є наявність публікацій тез доповіді.

7. Написання наукової статті.

Здобувач за погодженням викладача обирає проблему пов'язану з європейської інтеграцією та розвитком фінансів за якою самостійно або у співавторстві з викладачем готує статтю.

Для написання статті може бути використаний матеріал сформований здобувачем при виконанні індивідуальних завдань: складання есе, доповіді, аналітичного огляду.

Критерієм оцінювання є наявність публікацій статті.

Отримані здобувачем вищої освіти оцінки за виконання самостійних завдань є складовою семестрової підсумкової оцінки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1.

**Тема заняття: Теоретичні засади європейської інтеграції.
Інституційна структура Європейського Союзу.**

План заняття:

1. Історія європейської інтеграції та базові принципи Європейського Союзу.
2. Процедура вступу до Європейського Союзу.
3. Основні інститути Європейського Союзу.
4. Організаційна структура Європейського Союзу.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів, есе за темами:

1. Рання історія ідеї європейської єдності.
2. Ідеї європейської єдності у XIX столітті.
3. Ідеї європейської єдності від Першої світової війни до Другої світової війни.
4. Вплив Другої світової війни на ідеї європейської єдності.
5. Ідеї європейської єдності від війни до ЄСВС та Римських договорів 1945-1957 рр.
6. Три співтовариства 1958-1972 рр.
7. Консолідація та вплив Великої рецесії 2004-2009 рр.
8. Європейська криза 2009-2016 рр.
9. Brexit 2016-2020 рр.
10. Вплив пандемії COVID-19 на ідеї європейської єдності.
11. Вплив російсько-української війни на ідеї європейської єдності.
12. Становлення європейського скептицизму.
13. Міжурядова система управління Євроінтеграцією.
14. Федералізована система управління Євроінтеграцією.
15. Свобода, як базовий принцип Європейського Союзу.
16. Толерантність, як базовий принцип Європейського Союзу.
17. Демократія, як базовий принцип Європейського Союзу.
18. Верховенство права, як базовий принцип Європейського Союзу.
19. Рівність, як базовий принцип Європейського Союзу.
20. Гідність, як базовий принцип Європейського Союзу.
21. Європейський Парламент.
22. Європейська Рада.
23. Рада Європейського Союзу.
24. Європейська Комісія.
25. Рахункова палата.

Приклад дискусійних питань:

1. Які існують особливості інтеграційної політики міждержавного характеру?
2. Які існують особливості інтеграційної політики федеративного характеру?
3. Назвіть теоретичні концепції європейської інтеграції.
4. Яка існувала після воєнна ситуація в Європі?
5. Які відбулись політичні зміни в Європі після падіння Берлінської стіни та об'єднання Німеччини?

6. Які відбулись економічні та суспільні зміни в Європі післявоєнні роки?
7. Назвіть основні етапи процесу вступу країни до Європейського Союзу.
8. Які країни планують стати членами Європейського Союзу?
9. Що таке Європейський Союз та які його функції?
10. Що означає повна інтеграція?
11. Які базові принципи Європейського Союзу Ви знаєте?
12. Назвіть функції Європейської Ради.
13. Назвіть функції Європейського Парламенту.
14. Назвіть функції Європейської Комісії.
15. Назвіть функції Рахункової Палати.
16. Які існують особливості Ради Європейського Союзу?
17. Яка різниця між Радою ЄС та Європейською Радою?
18. Які консультаційні органи ЄС Ви знаєте?
19. Які функції Європейського омбудсмена?
20. Переваги та недоліки Brexit.

Тестові завдання для перевірки своїх знань:

1. *Яка концепція розглядає повну інтеграцію як єдиний ринковий простір в масштабі декількох країн, де дія стихійних ринкових сил не залежить від політики урядів та національних, міжнародних економічних угод?*
 - 1) концепція неолібералізму;
 - 2) концепція корпоративізму;
 - 3) концепція структуралізму;
 - 4) концепція неокейсіанська;
 - 5) концепція дирижизму.
2. *Яка концепція вважає, що інтегрування міжнародної економіки здатні забезпечити не ринковий механізм й державне регулювання, а міжнародні корпорації, функціонування яких сприяє раціональному та збалансованому розвитку світогосподарських зв'язків?*
 - 1) концепція неолібералізму;
 - 2) концепція корпоративізму;
 - 3) концепція структуралізму;
 - 4) концепція неокейсіанська;
 - 5) концепція дирижизму.
3. *Яка концепція розглядає економічну інтеграцію як процес структурних перетворень в економіці країн, що є центрами її розвитку, результатом яких стане якісно новий інтегрований простір із досконалішим господарським механізмом?*
 - 1) концепція неолібералізму;
 - 2) концепція корпоративізму;
 - 3) концепція структуралізму;
 - 4) концепція неокейсіанська;
 - 5) концепція дирижизму.
4. *Яка концепція вважає, що для створення переваг від широкої міжнародної економічної взаємодії та збереження максимального рівня свободи необхідна узгодженість внутрішньої та зовнішньої політики країн які інтегруються?*

- 1) концепція неолібералізму;
- 2) концепція корпоративізму;
- 3) концепція структуралізму;
- 4) концепція неокейсіанська;
- 5) концепція дирижизму.

5. Яка концепція заперечує вирішальну роль в інтеграційних процесах ринкового механізму?

- 1) концепція неолібералізму;
- 2) концепція корпоративізму;
- 3) концепція структуралізму;
- 4) концепція неокейсіанська;
- 5) концепція дирижизму.

6. Який інститут Європейського Союзу називають Радою міністрів?

- 1) Європейська Комісія;
- 2) Європейський Парламент;
- 3) Рада Європейського Союзу;
- 4) Європейська Рада;
- 5) Європейський Суд.

7. Який інститут Європейського Союзу обирається громадянами країн-членів ЄС строком на п'ять років?

- 1) Європейська Комісія;
- 2) Європейський Парламент;
- 3) Рада Європейського Союзу;
- 4) Європейська Рада;
- 5) Європейський Суд.

8. Який інститут Європейського Союзу складається з 27 членів та президента, які призначаються на п'ять років національними урядами?

- 1) Європейська Комісія;
- 2) Європейський Парламент;
- 3) Рада Європейського Союзу;
- 4) Європейська Рада;
- 5) Європейський Суд.

9. До якого міжнародного об'єднання входять країни які запровадили спільну валюту євро?

- 1) Європейський Союз;
- 2) Європейський валютно-економічний союз;
- 3) Організація Північноатлантичного договору;
- 4) Організація з безпеки і співробітництва в Європі;
- 5) Міжнародний валютний фонд.

10. Скільки держав-членів об'єднує Європейський Союз в 2023 році?

- 1) 27 країн-членів;
- 2) 20 країн-членів;
- 3) 25 країн-членів;
- 4) 10 країн-членів;
- 5) 15 країн-членів.

Рекомендована література:

1. Амельченко Н.А. Цінності об'єднаної Європи. ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив». 2013. 45 с. URL: https://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf.
2. Анімація розширення ЄС, з 1957 по 2020 рр. *Українська вікіпедія* : веб-сайт. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%A1%D0%BE%D1%8E%D0%B7#/media/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:EC-EU-enlargement_animation.gif.
3. Договір про Європейський Союз Редакція від 13.12.2007р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text.
4. Європейська конвенція з прав людини. ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
5. Інституція структура ЄС. URL: https://pidru4niki.com/1594102457888/ekonomika/institutsiyna_struktura_yevropeyskogo_soyuzu#25.
6. Мальська М. П., Антонюк Н. В. Основи європейської інтеграції : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 320 с. URL: https://pidru4niki.com/2015101166762/politologiya/osnovi_yevropeyskoyi_integratsiyi.
7. Менеджмент європейської економічної інтеграції. Створення ЄС та процедура вступу до нього. URL: https://pidru4niki.com/1628041457886/ekonomika/stvorenniya_protседura_vstupu_nogo.
8. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. С. 9-45. URL: https://www.researchgate.net/publication/277029817_Pravo_Evropejskogo_Souzu_pidruchnik.
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Редакція від 25.10.2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
10. Гайдуцький А. П., Комар Н. В. Євроінтеграція та міжнародне публічне управління. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Євроінтеграція та міжнародне публічне управління» (навчально-методичний. Тернопіль: THEU. 2020. 177 с. URL: http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38159/1/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D1%96%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%9D%D0%9C%D0%9A.pdf.
11. Types of institutions and bodies. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2.

**Тема заняття: Політичний процес в Європейському Союзі.
Економічна політика Європейського Союзу.**

План заняття:

1. Особливості політичного процесу в Європейському Союзі.
2. Процес прийняття рішень в Європейському Союзі .
3. Особливості економічної політики Європейського Союзу.
4. Структура економічної політики Європейського Союзу.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів, есе за темами:

1. Ефект маятника в політичному процесі Європейського Союзу.
2. Сутність інтеграції в політиці.
3. Сутність дезінтеграції в політиці.
4. Політика Європейського Союзу: переваги, недоліки.
5. Політична партія: визначення, вимоги.
6. Особливості фінансування політичної партії в ЄС.
7. Дефіцит демократії: сутність, причини виникнення.
8. Лісабонський договір щодо зміцнення демократії в ЄС.
9. *Acquis communautaire* (закон співтовариства).
10. Процес прийняття рішень в Європейському Союзі.
11. Механізм прийняття рішень в Європейському Союзі.
12. Простір свободи, безпеки та правосуддя.
13. Вибори до Європейського парламенту.
14. Зовнішня політика Європейського Союзу.
15. Взаємодії установ Європейського Союзу.
16. Переваги економічної політики Європейського Союзу.
17. Недоліки економічної політики Європейського Союзу.
18. Особливості фінансово-економічної політики Європейського Союзу.
19. Особливості торгової політики Європейського Союзу.
20. Особливості аграрної політики Європейського Союзу.
21. Особливості політики зайнятості Європейського Союзу.
22. Особливості зовнішньої політики Європейського Союзу.
23. Особливості політики безпеки Європейського Союзу.
24. Пакт про стабільність і зростання.
25. Європейський стабілізаційний механізм.

Приклад дискусійних питань:

1. В чому особливість політичного процесу в Європейському Союзі?
2. Які існують особливості політичної партії в Європейському Союзі?
3. Які особливості фінансування політичних партій в Європейському Союзі?
4. Причини виникнення дефіциту демократії?
5. Які зміни анонсував Лісабонський договір?
6. Вплив Лісабонського договору на дефіцит демократії.
7. Опишіть механізм прийняття рішень за допомогою формули чотирьох трійок.

8. Охарактеризуйте принцип демократії.
9. Демократизація законодавчого процесу в Європейському Союзі.
10. Законодавча ініціатива в Європейському Союзі.
11. Які складові економічної політики Європейського Союзу?
12. Яка основна мета фінансово-економічної політики Європейського Союзу?
13. Яка основна мета аграрної політики Європейського Союзу?
14. Яка мета торгової політики Європейського Союзу?
15. Яка мета політики зайнятості Європейського Союзу?
16. Яка мета політики безпеки Європейського Союзу?
17. Яка мета зовнішньої політики Європейського Союзу?
18. Яка мета екологічної політики Європейського Союзу?
19. Що передбачає процедура надмірного дефіциту?
20. Що собою представляє Пакт про стабільність і зростання?

Тестові завдання для перевірки своїх знань:

1. *Який інститут Європейського Союзу називають Радою міністрів?*
 - 1) Європейська Комісія;
 - 2) Європейський Парламент;
 - 3) Рада Європейського Союзу;
 - 4) Європейська Рада;
 - 5) Європейський Суд.
2. *Який інститут Європейського Союзу обирається громадянами країн-членів ЄС строком на п'ять років?*
 - 1) Європейська Комісія;
 - 2) Європейський Парламент;
 - 3) Рада Європейського Союзу;
 - 4) Європейська Рада;
 - 5) Європейський Суд.
3. *Який інститут Європейського Союзу складається з 27 членів та президента, які призначаються на п'ять років національними урядами?*
 - 1) Європейська Комісія;
 - 2) Європейський Парламент;
 - 3) Рада Європейського Союзу;
 - 4) Європейська Рада;
 - 5) Європейський Суд.
4. *До якого міжнародного об'єднання входять країни які запровадили спільну валюту євро?*
 - 1) а) Європейський Союз;
 - 2) б) Європейський валютно-економічний союз;
 - 3) в) Організація Північноатлантичного договору;
 - 4) г) Організація з безпеки і співробітництва в Європі;
 - 5) д) Міжнародний валютний фонд.
5. *Скільки держав-членів об'єднує Європейський Союз в 2023 році?*
 - 1) 27 країн-членів;
 - 2) 20 країн-членів;

- 3) 25 країн-членів;
 - 4) 10 країн-членів;
 - 5) 15 країн-членів.
6. До складової якої політики ЄС відноситься Європейський стабілізаційний механізм?
- 1) фінансово-економічної політики Європейського союзу;
 - 2) торгівельної політики Європейського союзу;
 - 3) аграрної політики Європейського союзу;
 - 4) політики зайнятості Європейського союзу;
 - 5) зовнішньої політики Європейського союзу.
7. Як називається широке коло правил для забезпечення якості та доцільності економічної політики Європейського Союзу?
- 1) Пакт про стабільність і зростання;
 - 2) Процедура надмірного дефіциту;
 - 3) Європейський стабілізаційний механізм;
 - 4) Європейський фонд фінансової стабільності;
 - 5) Європейський механізм фінансової стабільності.
8. Як називається сукупність правил для країн-членів, які мають надмірний бюджетний дефіцит, що перевищує 3 % ВВП, або ті, які не спроможні скоротити свої надмірні борги (понад 60 % ВВП) достатньо швидко?
- 1) Пакт про стабільність і зростання;
 - 2) Процедура надмірного дефіциту;
 - 3) Європейський стабілізаційний механізм;
 - 4) Європейський фонд фінансової стабільності;
 - 5) Європейський механізм фінансової стабільності.
9. Яку фінансову організацію було створено в Європі для зниження напруження на ринках суверенного боргу в Єврозоні?
- 1) Пакт про стабільність і зростання;
 - 2) Процедура надмірного дефіциту;
 - 3) Європейський стабілізаційний механізм;
 - 4) Європейський фонд фінансової стабільності;
 - 5) Європейський механізм фінансової стабільності.
10. Створення Європейського стабілізаційного механізму замінило діяльність яких фондів?
- 1) Пакт про стабільність і зростання;
 - 2) Процедура надмірного дефіциту;
 - 3) Європейський центральний банк;
 - 4) Європейський фонд фінансової стабільності;
 - 5) Європейський механізм фінансової стабільності.

Рекомендована література:

1. Амельченко Н.А. Цінності об'єднаної Європи. ГО «Лабораторія законодавчих ініціатив». 2013. 45 с. URL: https://parlament.org.ua/upload/docs/European_Values.pdf.
2. Асірян С. Р., Белей О.В., Дулепа В.П. «Дефіцит демократії» у

- Європейському Союзу: сучасний стан і шляхи вирішення. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 8. С. 499-501. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2020/126.pdf.
3. Беззуб І. Поствиборчі процеси в ЄС. Громадська думка про правотворення. 2019. № 11 (176). С. 3–12. URL: <http://nbuviar.gov.ua/images/dumka/2019/11.pdf>.
4. Вдовиченко О. І. Демократизація законодавчого процесу в Європейському Союзі. Право і безпека. 2010. № 4 (36). С. 23-26.
5. Гайдуцький А. П., Комар Н. В. Євроінтеграція та міжнародне публічне управління. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Євроінтеграція та міжнародне публічне управління» (навчально-методичний. Тернопіль: THEU. 2020. 177 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38159/1/%d0%84%d0%b2%d1%80%d0%be%d1%96%d0%bd%d1%82%d0%b5%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f_%d0%9d%d0%9c%d0%9a.pdf.
6. Договір про Європейський Союз Редакція від 13.12.2007р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_029#Text.
7. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
8. Мальська М. П., Антонюк Н. В. Основи європейської інтеграції : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2020 . 320 с. URL: https://pidru4niki.com/2015101166762/politologiya/osnovi_yevropeyskoyi_integratsiyi.
9. Право Європейського Союзу: підр. / А. О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.; за ред. Р. А. Петрова. вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. С. 9-45. URL: https://www.researchgate.net/publication/277029817_Pravo_Evropejskogo_Souzu_pidruchnik.
10. Станкевич О. І. Право законодавчої ініціативи в європейському союзі. С. 106-110. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11316/1/Stankevich_106-110.pdf.
11. Собкевич О. В. Огляд євроінтеграційних реформ у промисловості України. Національний інститут стратегічних досліджень. 2022. С. 1-5. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-07/sobkevich-2.pdf>.
12. Types of institutions and bodies. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.

Тема заняття: **Європейський валютний Союз.**

Грошово-кредитна політика Європейського союзу.

План заняття:

1. Становлення Європейського валютного Союзу.
2. Особливості валютного регулювання в Європейському Союзі.
3. Європейська Система Центральних Банків.
4. Особливості грошово-кредитної політики в Європейському Союзі.

Презентація доповідей, аналітичних оглядів, есе за темами:

1. Австрійсько-німецький валютний союз.
2. Латинський монетний союз.
3. Скандинавський монетний союз.
4. Бельгійсько-люксембургський економічний союз.
5. Європейський платіжний союз.
6. Бреттон-Вудська валютна система.
7. Європейський валютний союз.
8. Європейський монетарний (валютний) інститут (European Monetary Institute).
9. Європейська Система Центральних Банків.
10. Європейський Центральний Банк.
11. Структура управління Європейського Центрального Банку.
12. Рада правління Європейського Центрального Банку.
13. Виконавча рада Європейського Центрального Банку.
14. Генеральна рада Європейського Центрального Банку.
15. Наглядова рада Європейського Центрального Банку.
16. Монетарна політика Європейського Центрального Банку.
17. Кредитна політика Європейського Центрального Банку.
18. Особливості ЕКЮ (European Currency Unit, ECU).
19. Етапи становлення Євро.
20. Наслідки запровадження євро для банківської системи ЄС.
21. Наслідки запровадження євро для економіки ЄС.
22. Наслідки запровадження євро для населення.
23. Спільне плавання валютних курсів «європейська валютна змія».
24. Елементи механізму Європейської валютної системи.
25. Європейський фонд валютної співпраці.

Приклад дискусійних питань:

1. Особливості Австрійсько-німецького валютного союзу.
2. Особливості Латинського монетного союзу.
3. Особливості Скандинавського монетного союзу.
4. Особливості Бельгійсько-люксембургського економічного союзу.
5. Особливості Європейського платіжного союзу.
6. Чому Бреттон-Вудська валютна система зазнала краху?.
7. Особливості Європейського валютного союзу.

8. Основні завдання Європейської Системи Центральних Банків.
9. Основні завдання Європейського Центрального Банку.
10. Основні завдання Ради правління Європейського Центрального Банку.
11. Основні завдання Виконавчої ради Європейського Центрального Банку.
12. Основні завдання Генеральної ради Європейського Центрального Банку.
13. Основні завдання Наглядової ради Європейського Центрального Банку.
14. Поясніть різницю між євро та ЕКЮ.
15. Як формується Рада правління Європейського Центрального Банку?
16. Як формується Виконавча рада Європейського Центрального Банку?
17. Як формується Генеральна рада Європейського Центрального Банку?
18. Як формується Наглядова рада Європейського Центрального Банку?
19. Як функціонує «європейська валютна змія»?
20. Які основні переваги та недоліки єврозони?

Тестові завдання для перевірки своїх знань:

1. В якому році була укладена Маастрихтська угода, яка передбачала створення Європейського валютно-економічного союзу?

- 1) 1992 рік;
- 2) 2002 рік;
- 3) 1998 рік;
- 4) 1980 рік;
- 5) 1999 рік.

2. В якому році було введено у готівковий обіг євро?

- 1) 1992 рік;
- 2) 2002 рік;
- 3) 1998 рік;
- 4) 1980 рік;
- 5) 1999 рік.

3. В якому році була створена Європейська валютна система і впроваджена ЕКЮ?

- 1) 1992 рік;
- 2) 2002 рік;
- 3) 1998 рік;
- 4) 1980 рік;
- 5) 1999 рік .

4. В якому році було впроваджено безготівковий обіг євро?

- 1) 1992 рік;
- 2) 2002 рік;
- 3) 1998 рік;
- 4) 1980 рік;
- 5) 1999 рік.

5. В якому році заснований Європейський центральний банк?

- 1) 1992 рік;
- 2) 2002 рік;
- 3) 1998 рік;
- 4) 1980 рік;
- 5) 1999 рік.

6. В рамках якого договору був прийнятий Статут Європейської системи центральних банків і Європейського центрального банку?

- 1) Маастрихтського договору 1992 року;
- 2) Лісабонського договору 2007 року;
- 3) Брюссельського договору 1998 року;
- 4) Амстердамського договору 1997 року;
- 5) Ніщцького договору 2001 року.

7. Хто виступає замовником емісії банкнот євро?

- 1) Європейська система центральних банків;
- 2) Європейський центральний банк;
- 3) Центральні банки країн-членів Європейського союзу;
- 4) Національні центральні банки країн єврозони;
- 5) Національні центральні банки європейських країн.

8. Яка рада Європейського центрального банку є головним органом управління і складається з 6 обраних членів іншої ради та голів Національних центральних банків країн єврозони?

- 1) Рада керуючих Європейського центрального банку;
- 2) Виконавча рада Європейського центрального банку;
- 3) Генеральна рада Європейського центрального банку;
- 4) Наглядова рада Європейського центрального банку;
- 5) Рада акціонерів Європейського центрального банку.

9. Члени якої ради Європейського центрального банку призначаються Європейською Радою на вісім років?

- 1) Рада керуючих Європейського центрального банку;
- 2) Виконавча рада Європейського центрального банку;
- 3) Генеральна рада Європейського центрального банку;
- 4) Наглядова рада Європейського центрального банку;
- 5) Рада акціонерів Європейського центрального банку.

10. Яка рада Європейського центрального банку складається з шести обраних членів іншої ради та голів Національних центральних банків країн-членів Європейського Союзу?

- 1) Рада керуючих Європейського центрального банку;
- 2) Виконавча рада Європейського центрального банку;
- 3) Генеральна рада Європейського центрального банку;

- 4) Наглядова рада Європейського центрального банку;
- 5) Рада акціонерів Європейського центрального банку.

Рекомендована література:

1. Гайдучкий А. П., Комар Н. В. Євроінтеграція та міжнародне публічне управління. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Євроінтеграція та міжнародне публічне управління» (навчально-методичний. Тернопіль: THEU. 2020. 177 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38159/1/%d0%84%d0%b2%d1%80%d0%be%d1%96%d0%bd%d1%82%d0%b5%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f_%d0%9d%d0%9c%d0%9a.pdf.
2. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
3. Протокол про Статут Європейської системи центральних банків та Європейського Центрального банку. Редакція від 01.01.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_681#top.
4. European Central Bank : website. URL: <https://www.ecb.europa.eu/euro/html/index.en.html>.
5. Economic Bulletin. European Central Bank : website. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/index.en.html>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4.

Тема заняття: Митний союз Європейського Союзу.
Бюджет Європейського союзу.

План заняття:

1. Становлення Митного союзу Європейського Союзу.
2. Особливості Митного союзу Європейського Союзу.
3. Особливості бюджету Європейського Союзу.
4. Процедура формування та затвердження бюджету Європейського Союзу.

Завдання для самостійного виконання:

Проаналізувати динаміку бюджету Європейського Союзу за останні 5 років. Для систематизації інформації можна використовувати наведені таблиці.

Таблиця 1

Динаміка статей бюджету Європейського Союзу

Статті бюджету	Значення					Відхилення (+/-)				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	2022 до 2021	2022 до 2018
Доходи бюджету										
.....										
Витрати бюджету										
.....										

Джерело: складено автором з використанням [10; 11]

Таблиця 2

Темп змін статей бюджету Європейського Союзу

Статті бюджету	Значення					Темп змін, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019 до 2018	2020 до 2019	2021 до 2020	2022 до 2021	2022 до 2018
Доходи бюджету										
.....										
Витрати бюджету										
.....										

Джерело: складено автором з використанням [10; 11]

Таблиця 3

Структура бюджету Європейського Союзу

Статті бюджету	Значення					Частка в загальному обсязі, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2018	2019	2020	2021	2022
Доходи бюджету										
.....										
Разом						100	100	100	100	100
Витрати бюджету										
.....										
Разом						100	100	100	100	100

Джерело: складено автором з використанням [10; 11]

Приклад дискусійних питань:

1. Які особливості Митного союзу Європейського Союзу?
2. Який основний недолік Митного союзу Європейського Союзу?.
3. Яка основна перевага Митного союзу Європейського Союзу?
4. Що з собою представляє Єдиний адміністративний документ (Single Administrative Document)?
5. Що з собою представляє Митний Кодекс Європейського Союзу?
6. Що з собою представляє Імплементативний кодекс?
7. Що з собою представляє Шенгенська угода?
8. Що з собою представляє Шенгенська зона?
9. Які недоліки Шенгенської зони?
10. Які переваги Шенгенської зони?
11. Які особливості річного бюджету Європейського Союзу?
12. Які особливості багаторічного фінансового плану Європейського Союзу?
13. В чому різниця між короткостроковим та середньостроковим фінансовим планом Європейського Союзу?
14. Як формується річний бюджет Європейського Союзу?
15. Як формується багаторічний бюджет Європейського Союзу?
16. Які особливості бюджетного процесу Європейського Союзу?
17. Які принципи формування покладенні в основу бюджету Європейського Союзу?
18. Які основні завдання бюджету Європейського Союзу?
19. Які джерела доходів бюджету Європейського Союзу?
20. Які витрати фінансує бюджет Європейського Союзу?

Тестові завдання для перевірки своїх знань:

1. Як називається основний нормативний акт Європейського Союзу, що базується на Договорі про заснування Європейського Союзу та в якому встановлено загальні митні правила і процедури, які регламентують торгівлю ЄС з третіми країнами?

- 1) Митний Кодекс Європейського Союзу;
- 2) Єдиний адміністративний документ;
- 3) Національні Митні Кодекси країн-учасників Європейського Союзу;
- 4) Податковий Кодекс Європейського Союзу;
- 5) Шенгенська угода.

2. Як називається форма, яка використовується для митних декларацій в ЄС, Швейцарії, Норвегії, Ісландії, Туреччині, Республіці Північна Македонія та Сербії, і складається з набору з восьми копій, кожна з яких виконує свою функцію?

- 1) Митний Кодекс Європейського Союзу;
- 2) Єдиний адміністративний документ;
- 3) Національні Митні Кодекси країн-учасників Європейського Союзу;
- 4) Податковий Кодекс Європейського Союзу;
- 5) Шенгенська угода.

3. На якій території застосовується Митний Кодекс Європейського Союзу, у відповідності з міжнародними законами, конвенціями і законодавством ЄС?

- 1) на всій митній території Європейського Союзу;
- 2) на території Єврозони;
- 3) на території Європи;
- 4) на території країн всього світу;
- 5) на території НАТО.

4. Як називається договір «Про скасування паспортного митного контролю між країнами Європейського Союзу»?

- 1) Митний Кодекс Європейського Союзу;
- 2) Єдиний адміністративний документ;
- 3) Договір про заснування Європейського Союзу;
- 4) Шенгенська угода;
- 5) Податковий Кодекс Європейського Союзу.

5. Яка територія вважається Шенгенською зоною?

- 1) територія країн-учасників Європейського Союзу;
- 2) територія країн Єврозони;
- 3) територія країн Європи;
- 4) територія європейських країн, які підписали угоду «Про скасування паспортного митного контролю між країнами Європейського Союзу»;
- 5) територія країн НАТО.

6. Як називається план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються на рівні Європейського союзу?

- 1) Митний Кодекс Європейського Союзу;
- 2) Бюджет Європейського Союзу;
- 3) Національний митний кодекс країни-учасниці Європейського Союзу;
- 4) Податковий Кодекс Європейського Союзу;
- 5) Національний бюджет країни-учасниці Європейського Союзу.

7. Як називається централізований фонд грошових коштів країн-членів ЄС та водночас фінансовий план формування і використання фінансових ресурсів Європейського Союзу?

- 1) Митний Кодекс Європейського Союзу;
- 2) Бюджет Європейського Союзу;
- 3) Національний митний кодекс країни-учасниці Європейського Союзу;
- 4) Податковий Кодекс Європейського Союзу;
- 5) Національний бюджет країни-учасниці Європейського Союзу.

8. Який фінансовий план (бюджет) ЄС встановлює гранично допустимі показники фінансових витрат на потреби інтеграційного об'єднання, що сприяє удосконаленню щорічної бюджетної процедури і дозволяє домогтися розумного обмеження бюджетних витрат?

- 1) середньостроковий фінансовий план (бюджет) Європейського Союзу;
- 2) однорічний фінансовий план (бюджет) Європейського Союзу;
- 3) середньостроковий національний фінансовий план (бюджет) країни-учасниці Європейського Союзу;
- 4) однорічний національний фінансовий план (бюджет) країни-учасниці Європейського Союзу;
- 5) Бюджет країн Єврозони.

9. Яка кількість багаторічних фінансових планів Європейського Союзу було прийнято станом на 2023 рік?

- 1) два;
- 2) три;
- 3) чотири;
- 4) п'ять;
- 5) шість;

10. Який фінансовий план (бюджет) Європейського Союзу приймається щорічно в межах багаторічного фінансового плану?

- 1) середньостроковий фінансовий план (бюджет) Європейського Союзу;
- 2) однорічний фінансовий план (бюджет) Європейського Союзу;
- 3) середньостроковий національний фінансовий план (бюджет) країн-учасників Європейського Союзу;
- 4) однорічний національний фінансовий план (бюджет) країн-учасників Європейського Союзу;
- 5) Бюджет країн Єврозони.

Рекомендована література:

1. Біла Л.М. Фінансова політика Європейського Союзу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 5. 2015. С. 801-808 <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/164.pdf>
2. Гайдучий А. П., Комар Н. В. Євроінтеграція та міжнародне публічне управління. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Євроінтеграція та міжнародне публічне управління» (навчально-методичний. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 177 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38159/1/%d0%84%d0%b2%d1%80%d0%be%d1%96%d0%bd%d1%82%d0%b5%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f_%d0%9d%d0%9c%d0%9a.pdf.
3. Конончук І. Бюджетний процес Європейського Союзу. Історико-правовий часопис. 2018. №1 (11). С. 50-54. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15127/1/12%20kononchuk.pdf>.
4. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
5. Ткачик Ф. Кореляційний моніторинг фіскального федералізму у централізованій та децентралізованій системах Європейського Союзу.

- Економічний аналіз*. 2022 рік. Том 32. № 2. С. 261-270. URL: <http://econa.wunu.edu.ua/index.php/econa/article/view/2171>.
6. Customs Union. An official website. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/customs_en
 7. Economic Bulletin. European Central Bank : website. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/index.en.html>.
 8. EU budget 2023. An official website of the European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3473
 9. EU spending and revenue - Data 2021-2027. An official website of the European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027_en
 10. Regulation (EU, Euratom) № 966/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on the financial rules applicable to the general budget of the Union and repealing Council Regulation (EC, Euratom) № 1605/2002. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX:32012R0966>
 11. Single Administrative Document. An official website of the European Union. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/single-administrative-document-sad_en
 12. Taxation and Customs Union. An official website of the European Union. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4_en
 13. Union Customs Code. An official website of the European Union. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/union-customs-code_en
 14. Council Regulation (EEC) No 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code. An official website of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:01992R2913-20140101>
 15. Council Decision № 2007/436/EC, Euratom: Council Decision of 7 June 2007 on the system of the European Communities' own resources. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:32007D0436>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.

Тема заняття: **Європейська та Євроатлантична інтеграція України.**

План заняття:

1. Україна і Європейський Союз.
2. Критерії вступу до Європейського Союзу.
3. Особливості політично-військового альянсу.
4. Україна і НАТО.

Індивідуальне завдання:

Проаналізувати потенціал інтеграції України в європейський фінансовий простір за попередній рік. Реалізація цих змін повинна здійснюватися в умовах комплексного реформування економічної і фінансової сфери відповідно до Маастрихтських критеріїв, а саме необхідно дослідити відповідність України Маастрихтським критеріям. Дослідження можна надавати у вигляді таблиць, діаграм, схем.

Маастрихтські критерії (конвергенції, зближення), виконання яких дає право вступу до економічного та валютного союзу:

- 1) запобігання надмірному бюджетному дефіциту (відношення державного дефіциту до ВВП не повинне перевищувати 3%);
- 2) запобігання надмірній державній заборгованості (відношення державного боргу до ВВП не повинно перевищувати 60%);
- 3) цінова стабільність, передбачає достатній рівень стабільності цін і сталість середніх темпів інфляції (рівень цін не повинен перевищувати показники трьох країн-членів з найнижчими показниками інфляції більше, ніж на 1,5%; інфляція повинна бути на рівні 2%);
- 4) уніфікація довгострокових відсоткових ставок (довгострокова номінальна відсоткова ставка не повинна перевищувати показники стабільності цін трьох країн-членів з найнижчими відсотковими ставками більше, ніж на 2%);
- 5) дотримання діапазону валютних коливань у межах механізму валютних курсів (протягом щонайменше двох років і без значного напруження з боку відповідної країни нормальне відхилення величини обмінного курсу національної валюти не повинне виходити за граничні значення, передбачені механізмом обмінного курсу країн-членів ЄС).

Приклад дискусійних питань:

1. Які особливості Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом?
2. Які основні періоди еволюції відносин між Україною та ЄС?
3. Які можливості європейської інтеграції України?
4. Які переваги європейської інтеграції України?
5. Які загрози європейської інтеграції України?
6. Які недоліки європейської інтеграції України?
7. Які критерії називають Копенгагенськими?
8. Які критерії називають Маастрихтськими?

9. Які особливості виконання Копенгагенських критеріїв?
10. Які особливості виконання Маастрихтських критеріїв?
11. Що з собою представляє НАТО?
12. Які переваги мають країни-учасники НАТО?
13. В чому особливість організаційної структури НАТО?
14. За що відповідає військовий комітет НАТО?
15. За що відповідає Генеральний секретар НАТО?
16. За що відповідає Північноатлантична рада?
17. Які країни входять в НАТО?
18. Чи приймала участь Україна в операціях НАТО?
19. Як формуються збройні сили НАТО?
20. Який зміст 5 статті Вашингтонського договору?

Тестові завдання для перевірки своїх знань:

1. В якому році Україна вперше на законодавчому рівні прийняла напрямок зовнішньої політики спрямовану на європейську інтеграцію?

- 1) в 1991 році ;
- 2) в 1993 році;
- 3) в 1999 році;
- 4) в 2000 році;
- 5) в 2014 році.

2. В якому році були визначенні умови (критерії) вступу до Європейського Союзу на засіданні Європейської Ради у Копенгагені?

- 1) в 1991 році;
- 2) в 1993 році;
- 3) в 1999 році;
- 4) в 2000 році;
- 5) в 2013 році.

3. Які вимоги називаються копенгагенськими критеріями?

- 1) це політичні та економічні вимоги, які необхідно виконати, щоб стати членом ЄС ;
- 2) це політичні та економічні вимоги, які необхідно виконати, щоб стати членом НАТО;
- 3) це політичні та економічні вимоги, які необхідно виконати, щоб стати членом Шенгенської зони;
- 4) це політичні та економічні вимоги, які необхідно виконати, щоб стати членом Єврозони;
- 5) це політичні та економічні вимоги, які необхідно виконати, щоб стати членом митного союзу.

4. Дотримання якого політичного критерію є передумовою для початку переговорів про асоціацію?

- 1) Копенгагенського політичного критерію;
- 2) Копенгагенського економічного критерію;
- 3) Копенгагенського критерію членства;
- 4) Копенгагенського незалежного критерію;
- 5) Копенгагенського критерію безпеки.

5. Хто проводить перевірку за результатами якої визначається досягнення або недосягнення країною маастрихтських критеріїв?

- 1) Європейською Комісією;
- 2) Європейським центральним банком;
- 3) Європейською Комісією та Європейським центральним банком;
- 4) Національний центральний банк країни яку перевіряють;
- 5) Європейський парламент.

6. Як називаються визначальні потреби держави України, які співвідносяться з її базовими цінностями і виражаються у затвердженому Верховною Радою комплексі цілей?

- 1) державна політика;
- 2) національні інтереси;
- 3) національна безпека;
- 4) система національної безпеки;
- 5) загроза національним інтересам України.

7. Як називається рівень захищеності життєво-важливих інтересів, прав і свобод особи, життєво-важливих інтересів суспільства, держави та її довкілля від зовнішніх та внутрішніх загроз?

- 1) державна політика;
- 2) національні інтереси;
- 3) національна безпека;
- 4) система національної безпеки;
- 5) загроза національним інтересам України.

8. Як називаються сукупність державних структур і недержавних організацій, які функціонують в сфері захисту прав і свобод людини, базових цінностей суспільства від зовнішніх і внутрішніх загроз, а також відповідна система законодавчих актів держави і нормативних документів (статутів, декларацій, програм) недержавних організацій?

- 1) державна політика;
- 2) національні інтереси;
- 3) національна безпека;
- 4) система національної безпеки;
- 5) загроза національним інтересам України.

9. Як називається обумовлене природною, зовнішньополітичною, внутрішньополітичною та будь якою іншою ситуацією виникнення реальної можливості заподіяння шкоди її національним інтересам, або закладення виразної тенденції до такого виникнення?

- 1) а) державна політика;
- 2) б) національні інтереси;
- 3) с) національна безпека;
- 4) д) система національної безпеки;
- 5) е) загроза національним інтересам України.

10. Що визначається окремими складовими (аспектами), а саме: внутрішньою та зовнішньою політикою, економічною політикою, соціальною політикою, екологічною політикою, культурною політикою, воєнною політикою?

- 1) державна політика;
- 2) національні інтереси;
- 3) національна безпека;
- 4) система національної безпеки;
- 5) загроза національним інтересам України.

Рекомендована література:

1. Гайдучкий А. П., Комар Н. В. Євроінтеграція та міжнародне публічне управління. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Євроінтеграція та міжнародне публічне управління» (навчально-методичний. Тернопіль: THEU. 2020. 177 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38159/1/%d0%84%d0%b2%d1%80%d0%be%d1%96%d0%bd%d1%82%d0%b5%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f_%d0%9d%d0%9c%d0%9a.pdf.
2. Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство між Організацією Північно-Атлантичного договору та Україною 9.07.1997 р. від 21.08.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_021#Text.
3. Євроінтеграція. Європейський Союз. Урядова кампанія EUКраїна : веб сайт. URL: <https://association4u.in.ua/> (дата звернення: 24.10.2023).
4. Євроінтеграція. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України : веб сайт. URL: <https://mtu.gov.ua/timeline/Evrointegraciya.html>.
5. Європейський Союз – Україна. Київ: Представництво ЄС в Україні, 2017. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/ukraine-eu_2017_www.pdf.
6. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями від 25.03.1957 р. Редакція від 30.03.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
7. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі: Електронний навчальний посібник. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/korniyenko_np_ukr_yevropi_sviti/index.html
8. Статистика. Національний банк України : веб-сайт. URL :

<https://bank.gov.ua/ua/statistic>.

9. Статистична інформація. *Державна служба статистики України* : веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.

10. Статистичний збірник. *Міністерство Фінансів України* : веб-сайт. URL : <https://mof.gov.ua/uk/statistichnij-zbirnik>.

11. Стратегічна концепція НАТО – 2022. NATO : website. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept-ukr.pdf.

12. Україна – НАТО. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato>.

13. Accession criteria. *European Commission*: website. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary/accession-criteria_en

14. Convergence criteria for joining. *European Commission*: website. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/enlargement-euro-area/convergence-criteria-joining_en

15. Copenhagen Criteria. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Copenhagen_criteria

16. EU key indicators. *Eurostat* : website. URL : <https://ec.europa.eu/eurostat>

17. Euro convergence criteria. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Euro_convergence_criteria

18. NATO : website. URL: <https://www.nato.int/nato-welcome/index.html>

19. Statistics Pocket Book. *European Central Bank* : website. URL : <https://www.ecb.europa.eu/pub/spb/html/index.en.html>

20. Statistics UK. *National statistics*: website. URL: <https://www.ons.gov.uk/aboutus/whatwedo>

21. Statistics. *European Central Bank* : website. URL : <https://www.ecb.europa.eu/stats/html/index.en.html>

22. Strategic Concepts. NATO : website. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_56626.htm

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6.

**Тема заняття: Регіональні інтеграційні процеси.
Вплив євrorинку на розвиток фінансів.**

План заняття:

1. Особливості регіональних союзів.
2. Співпраця України з регіональними союзами.
3. Особливості функціонування євrorинку.
4. Вплив євrorинку на розвиток національних фінансових систем.

Приклад дискусійних питань:

1. Що з собою представляє ОБСЄ?
2. Які особливості співпраці ОБСЄ і України?
3. Які переваги співпраці України з ОБСЄ?
4. Які загрози співпраці України з ОБСЄ?
5. Які можливості надає співпраця України з ОБСЄ?
6. Скільки і які країни входять в ОБСЄ?
7. Що з собою представляє Рада Європи?
8. Які особливості участі України в Раді Європи?
9. Скільки і які країни входять до Ради Європи?
10. Що з собою представляє Парламентська Асамблея Ради Європи?
11. Як формується Парламентська Асамблея Ради Європи?
12. Що з собою представляв Західноєвропейський Союз?
13. Чому припинив діяльність Західноєвропейський Союз?
14. Що з собою представляє Організація Чорноморського економічного співробітництва?
15. Які можливості надає співпраця України з Організацією Чорноморського економічного співробітництва?
16. Скільки і які країни входять в Організацію Чорноморського економічного співробітництва?
17. Що з собою представляє євrorинок?
18. Що з собою представляв євровалюта?
19. Що з собою представляв євробанк?
20. Як впливає євrorинок на розвиток фінансових систем країн Європи?

Тестові завдання для перевірки своїх знань:

1. Членом яких міжнародних організацій є Україна?
 - 1) Організація з безпеки і співробітництва в Європі;
 - 2) Рада Європи;
 - 3) Західноєвропейський Союз;
 - 4) Організація Чорноморського економічного співробітництва;
 - 5) Європейський Союз.
2. Яка міжнародна організація об'єднує 57 країн-учасниць Європи, Північної Америки та Центральної Азії?

- 1) Організація з безпеки і співробітництва в Європі;
- 2) Рада Європи;
- 3) Західноєвропейський Союз;
- 4) Організація Чорноморського економічного співробітництва;
- 5) Європейський Союз.

3. Яка міжнародна організація об'єднує у 2022 році 46 країн-учасниць Європи?

- 1) Організація з безпеки і співробітництва в Європі;
- 2) Рада Європи;
- 3) Західноєвропейський Союз;
- 4) Організація Чорноморського економічного співробітництва;
- 5) Європейський Союз.

4. Яка міжнародна організація об'єднувала 28 країн-учасниць Європи та припинила своє існування у 2011 році?

- 1) Організація з безпеки і співробітництва в Європі;
- 2) Рада Європи;
- 3) Західноєвропейський Союз;
- 4) Організація Чорноморського економічного співробітництва;
- 5) Європейський Союз.

5. Яка міжнародна організація об'єднує 13 країн-учасниць Європи?

- 1) Організація з безпеки і співробітництва в Європі;
- 2) Рада Європи;
- 3) Західноєвропейський Союз;
- 4) Організація Чорноморського економічного співробітництва;
- 5) Європейський Союз.

6. Як називається сукупність кредитно-грошових відносин, об'єктом яких є капітал, що використовується для здійснення операцій на вільному від національного контролю міжнародному ринку або у вигляді надання кредитів, або у вигляді випуску і розміщення цінних паперів?

- 1) євроринок;
- 2) ринок єврокредитів;
- 3) ринок єврооблігацій;
- 4) ринок євроакцій;
- 5) ринок євровалют;

7. Як називається складова міжнародного фінансового ринку валют і позичкового капіталу, де операції здійснюються у євровалютах?

- 1) євроринок;
- 2) ринок єврокредитів;
- 3) ринок єврооблігацій;
- 4) ринок євроакцій;
- 5) ринок євровалют;

8. Як називається ринок який складається з двох основних секторів – ринку євровалют і ринку єврокапіталу?

- 1) євроринок;
- 2) ринок єврокредитів;
- 3) ринок єврооблігацій;
- 4) ринок євроакцій;
- 5) ринок євровалют;

9. Як називається ринок який складається з фінансового і грошового (валютного) секторів?

- 1) євроринок;
- 2) ринок єврокредитів;
- 3) ринок єврооблігацій;
- 4) ринок євроакцій;
- 5) ринок євровалют;

10. Як називається універсальний міжнародний ринок, що поєднує в собі елементи валютних, кредитних і комісійних операцій?

- 1) євроринок;
- 2) ринок єврокредитів;
- 3) ринок єврооблігацій;
- 4) ринок євроакцій;
- 5) ринок євровалют;

Рекомендована література:

1. Васютинська, Л.А. Міжнародні фінанси : Навч. посібник. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. 310 с.
<http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/9480>.
2. Гайдуцький А. П., Комар Н. В. Євроінтеграція та міжнародне публічне управління. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Євроінтеграція та міжнародне публічне управління» (навчально-методичний. Тернопіль: THEU. 2020. 177 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38159/1/%d0%84%d0%b2%d1%80%d0%be%d1%96%d0%bd%d1%82%d0%b5%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f_%d0%9d%d0%9c%d0%9a.pdf.
3. Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство між Організацією Північно-Атлантичного договору та Україною 9.07.1997 р. від 21.08.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_021#Text.
4. Євроінтеграція. Європейський Союз. Урядова кампанія EUКраїна : веб сайт. URL: <https://association4u.in.ua/>.
5. Євроінтеграція. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України : веб сайт. URL: <https://mtu.gov.ua/timeline/Evrointegraciya.html>.
6. Європейський Союз – Україна. Київ: Представництво ЄС в Україні, 2017. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/ukraine-eu_2017_www.pdf.

7. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями від 25.03.1957 р. Редакція від 30.03.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
8. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі: Електронний навчальний посібник. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/korniyenko_np_ukr_yevropi_sviti/index.html
9. Council of Europe : website. <https://www.coe.int/en/web/portal/>
10. Organization for Security and Co-operation in Europe : website. <https://www.osce.org/>
11. Organization of Black Sea Economic Cooperation : website. <http://www.bsec-organization.org/>

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7.

**Тема заняття: Особливості розвитку фінансів ЄС і країн Європи.
Фінанси в контексті сталого розвитку.**

План заняття:

1. Особливості фінансів ЄС.
2. Особливості фінансів країн Європи.
3. Концепція сталого розвитку.
4. Циркулярна економіка.

Приклад дискусійних питань:

1. Що з собою представляє концепція сталого розвитку?
2. Які глобальні цілі сталого розвитку?
3. Що з собою представляє податкова політика ЄС?
4. Які особливості податкової політики ЄС?
5. Коли починається і закінчується бюджетний рік ЄС?
6. Які особливості публічних фінансів Об'єднаного Королівства?
7. Яка структура Державного бюджету Об'єднаного Королівства?
8. Коли починається і закінчується бюджетний рік в Об'єднаному Королівстві?
9. Коли починається і закінчується бюджетний рік у Німеччини?
10. Які особливості публічних фінансів Німеччини?
11. Яка структура Державного бюджету Німеччини?
12. Які особливості податкової політики Німеччини?
13. Які особливості публічних фінансів Франції?
14. Яка структура Державного бюджету Франції?
15. Які особливості податкової політики Франції?
16. Коли починається і закінчується бюджетний рік у Франції?
17. Які складові концепції сталого розвитку?
18. Скільки існує глобальних цілей сталого розвитку?
19. Яка особливість циркулярної економіки?
20. Які переваги циркулярної економіки?

Тестові завдання для перевірки своїх знань:

1. *В якій європейській країні бюджетний рік триває з 01 квітня поточного року до 31 березня наступного року?*
 - 1) Франції;
 - 2) Федеративна Республіка Німеччини;
 - 3) Об'єднаного Королівства Великобританії та Північної Ірландії;
 - 4) України;
 - 5) Європейського Союзу.
2. *Бюджетний рік якої європейської країни не співпадає з календарним роком?*
 - 1) Франції;
 - 2) Федеративна Республіка Німеччини;

- 3) Об'єднаного Королівства Великобританії та Північної Ірландії;
- 4) України;
- 5) Європейського Союзу.

3. Які податки займають значну частину у формуванні доходів бюджету Європейського Союзу?

- 1) непрямі податки;
- 2) податки на прибуток (доходи);
- 3) податки на майно;
- 4) податки на землю;
- 5) прямі податки.

4. Система державних фінансів якої європейської країни складається з бюджету центрального уряду, місцевих бюджетів, спеціальних позабюджетних фондів, фінансів державних корпорацій?

- 1) Франції;
- 2) Федеративна Республіка Німеччини;
- 3) Об'єднаного Королівства Великобританії та Північної Ірландії;
- 4) України;
- 5) Європейського Союзу.

5. Фінансова система якої європейської країни складається з бюджетної системи, спеціальних урядових фондів, позабюджетних фондів, фондів державних підприємств, органів соціального страхування, федерального відомства з праці?

- 1) Франції;
- 2) Федеративна Республіка Німеччини;
- 3) Об'єднаного Королівства Великобританії та Північної Ірландії;
- 4) України;
- 5) Європейського Союзу.

6. Як називається концепція стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі?

- 1) сталий розвиток;
- 2) цілі сталого розвитку;
- 3) циркулярна економіка;
- 4) лінійна економіка;
- 5) євроінтеграція.

7. Яка кількість цілей сталого розвитку було затверджено на 70-й сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку у вересні 2015 року?

- 1) 17;
- 2) 10;
- 3) 3;

- 4) 12;
- 5) 5.

8. *Яка складова концепції сталого розвитку передбачає оптимальне використання обмежених ресурсів і використання екологічних (природо-, енерго- і матеріало-зберігаючих) технологій, включаючи видобуток і переробку сировини, створення екологічно прийнятної продукції, мінімізацію, переробку і знищення відходів?*

- 1) економічна складова;
- 2) екологічна складова;
- 3) соціальна складова;
- 4) складова безпеки;
- 5) політична складова.

9. *Яка складова концепції сталого розвитку орієнтована на людину і спрямована на збереження стабільності соціальних і культурних систем, в тому числі, на скорочення числа руйнівних конфліктів між людьми, а також передбачає, що людина повинна брати участь у процесах, які формують сферу її життєдіяльності, сприяти прийняттю і реалізації рішень, контролювати їх виконання?*

- 1) економічна складова;
- 2) екологічна складова;
- 3) соціальна складова;
- 4) складова безпеки;
- 5) політична складова.

10. *Яка складова концепції сталого розвитку забезпечує цілісність біологічних і фізичних природних систем шляхом збереження здібностей до самовідновлення і динамічної адаптації таких систем до змін, а не збереження їх у деякому «ідеальному» статичному стані?*

- 1) економічна складова;
- 2) екологічна складова;
- 3) соціальна складова;
- 4) складова безпеки;
- 5) політична складова.

Рекомендована література:

1. Васютинська, Л.А. Міжнародні фінанси : Навч. посібник. Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2017. 310 с. URL : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/9480>.
2. Горбаль Н. І., Ломага Ю. Р. Циркулярна економіка – основа сталого розвитку підприємств. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. Серія “Проблеми економіки та управління” № 1 (9) 2022. С. 9-22. URL : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/apr/27434/v6n1ekonomika2022-11-24.pdf>.

3. Гутко Л.М., Драган О.О. Фінанси: Навчально-метод. посібник для практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Біла Церква, 2020. 156 с. С. 134-139. URL : <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/4751>.
4. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями від 25.03.1957 р. Редакція від 30.03.2010 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.
5. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі: Електронний навчальний посібник. URL: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/korniyenko_np_ukr_yevropi_sviti/index.html
6. Руда М. В, Яремчук Т. С., Бортнікова М. Г. Циркулярна економіка в Україні: адаптація європейського досвіду. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. № 3 (1), 2021. С. 212-222. URL : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/jun/23807/menedzhment121-214-224.pdf>.
7. Савастєєва О.М. Фінансові системи зарубіжних країн : навчальний посібник. Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2019. 177с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/26036/1/Posibnik_Savasteeva.pdf.
8. Цілі сталого розвитку. URL : <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>.
9. Circular economy action plan. URL : https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

ВІДПОВІДІ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

Практичне заняття 1: *Теоретичні засади європейської інтеграції.*

Інституційна структура Європейського Союзу. (С. 16-17).

1.	1.	6.	3.
2.	2.	7.	2.
3.	3.	8.	1.
4.	4.	9.	2.
5.	5.	10.	1.

Практичне заняття 2: *Політичний процес в Європейському Союзі.*

Економічна політика Європейського Союзу. (С. 19-20).

1.	3.	6.	1.
2.	2.	7.	1.
3.	1.	8.	2.
4.	2.	9.	3.
5.	1.	10.	4, 5.

Практичне заняття 3: *Європейський валютний Союз.*

Грошово-кредитна політика Європейського союзу. (С. 21-22).

1.	1.	6.	1.
2.	2.	7.	2.
3.	4.	8.	1.
4.	5.	9.	2.
5.	3.	10.	3.

Практичне заняття 4: *Митний союз Європейського Союзу.*

Бюджет Європейського союзу. (С. 30).

1.	1.	6.	2.
2.	2.	7.	2.
3.	1.	8.	1.
4.	4.	9.	5.
5.	4.	10.	2.

Практичне заняття 5: *Європейська та Євроатлантична інтеграція України (С. 34-35).*

1.	2.	6.	2.
2.	2.	7.	3.
3.	1.	8.	4.
4.	1.	9.	5.
5.	3.	10.	1.

Практичне заняття 6: *Регіональні інтеграційні процеси.*

Вплив євроринку на розвиток фінансів. (С. 38-39).

1.	1, 2, 4.	6.	1.
2.	1.	7.	1.
3.	2.	8.	1.
4.	3.	9.	1.
5.	5.	10.	5.

Практичне заняття 7: *Особливості розвитку фінансів ЄС і країн Європи.*

Фінанси в контексті сталого розвитку. (С. 38-39).

1.	3.	6.	1.
2.	3.	7.	1.
3.	1.	8.	1.
4.	3.	9.	3.
5.	2.	10.	2.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Асірян С. Р., Белей О.В., Дулепа В.П. «Дефіцит демократії» у Європейському Союзі: сучасний стан і шляхи вирішення. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 8. С. 499-501. URL: http://www.lsej.org.ua/8_2020/126.pdf
2. Безуб І. Поствиборчі процеси в ЄС. Громадська думка про правотворення. 2019. № 11 (176). С. 3-12.
3. Біла Л.М. Фінансова політика Європейського Союзу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Вип. 5. 2015. С. 801-808 <http://global-national.in.ua/archive/5-2015/164.pdf>
4. Веніславський Ф. В. Конституційні засади Євроатлантичної інтеграції України. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14034/1/Venislavskiy_48-52.pdf.
5. Верховна Рада України : веб-сайт. URL: www.rada.gov.ua/
6. Гайдучий А. П., Комар Н. В. Євроінтеграція та міжнародне публічне управління. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Євроінтеграція та міжнародне публічне управління» (навчально-методичний. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 177 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38159/1/%d0%84%d0%b2%d1%80%d0%be%d1%96%d0%bd%d1%82%d0%b5%d0%b3%d1%80%d0%b0%d1%86%d1%96%d1%8f_%d0%9d%d0%9c%d0%9a.pdf.
7. Горбаль Н. І., Ломага Ю. Р. Циркулярна економіка – основа сталого розвитку підприємств. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. Серія “Проблеми економіки та управління” № 1 (9) 2022. С. 9-22. URL : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/apr/27434/v6n1ekonomika2022-11-24.pdf>.
8. Гутко Л.М., Драган О.О. Фінанси: Навчально-метод. посібник для практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Біла Церква, 2020. 156 с. С. 134-139. <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/4751>.
9. Декларація про доповнення Хартії про особливе партнерство між Організацією Північно-Атлантичного договору та Україною 9.07.1997 р. від 21.08.2009 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_021#Text.
10. Євроінтеграція. Європейський Союз. *Урядова кампанія EUКраїна* : веб сайт. URL: <https://association4u.in.ua/>.
11. Європейська конвенція з прав людини. ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.
12. Європейський Союз – Україна. Київ: Представництво ЄС в Україні, 2017. URL: https://www.eeas.europa.eu/sites/default/files/ukraine-eu_2017_www.pdf.
13. Конончук І. Бюджетний процес Європейського Союзу. Історико-правовий часопис. 2018. №1 (11). С. 50-54. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15127/1/12%20kononchuk.pdf>
14. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про

функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text.

15. Корнієнко В. О. Україна в Європі і світі: Електронний навчальний посібник. URL:

https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/korniyenko_np_ukr_yevropi_sviti/index.html

16. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України : веб-сайт. URL: <https://mtu.gov.ua/timeline/Evrointegraciya.html>

17. Національна бібліотека імені В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

18. Обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Д. І. Чижевського: веб-сайт. URL: <https://library.kr.ua/>

19. Основні комітети НАТО та інститути співпраці, партнерства та діалог. URL: <https://www.nato.int/docu/other/ukr/handbook/2001/pdf/287-327.pdf>.

20. Право Європейського Союзу : підручник / [Р. А. Петров (кер. авт. кол.), А.О. Вакуленко, Ван Елсуwege П. та ін.] ; за ред. Р. А. Петрова. Вид. 9-те, змінене і допов. Харків : Право, 2019. С. 9-45. URL: : https://www.researchgate.net/publication/277029817_Pravo_Evropejskogo_Souzu_pridruchnik.

21. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18.03. 2004 р. № 1629-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.

22. Про Концепцію (основи державної політики) національної безпеки України : Постанова Верховної ради України від 16.01.1997 р. № 3/97-ВР. Редакція від 22.07.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3/97-%D0%B2%D1%80#top>.

23. Про національну безпеку України6 Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. Редакція від 31.03.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#top>.

24. Протокол про Статут Європейської системи центральних банків та Європейського Центрального банку. Редакція від 01.01.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_681#top.

25. Репозитарій ЦНТУ. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/>

26. Руда М. В, Яремчук Т. С., Бортнікова М. Г. Циркулярна економіка в Україні: адаптація європейського досвіду. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. № 3 (1), 2021. С. 212-222. URL : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/jun/23807/menedzhment121-214-224.pdf>.

27. Савастєєва О.М. Фінансові системи зарубіжних країн : навчальний посібник. Київ : ФОП Гуляєва В. М., 2019. 177 с. URL: http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/26036/1/Posibnik_Savasteeva.pdf.

28. Стратегічна концепція НАТО-2022. NATO : website. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept-ukr.pdf.

29. Ткачик Ф. Кореляційний моніторинг фіскального федералізму у

- централізований та децентралізований системах Європейського Союзу. *Економічний аналіз*. 2022 рік. Том 32. № 2. С. 261-270. URL: <http://econa.wunu.edu.ua/index.php/econa/article/view/2171>.
30. Угода між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору про статус представництва НАТО в Україні. Ратифікація від 04.02.2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_033#top
31. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. 2014 р. Редакція від 25.10.2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.
32. Україна – НАТО : веб сайт. URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato>
33. Урядова кампанія EUКраїна : веб сайт. URL: <https://association4u.in.ua/>
34. Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору. від 09.07.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002#Text
35. Цілі сталого розвитку. URL : <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>.
36. Щодо стану імплементації Угоди про асоціацію. *Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України* : веб сайт. URL: <https://mtu.gov.ua/content/shchodo-stanu-implementacii-ugodi-pro-asociaciyu.html>.
37. Accession criteria. *European Commission*: website. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/glossary/accession-criteria_en
38. Circular economy action plan. URL: https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en
39. Convergence criteria for joining. *European Commission*: website. URL: https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/enlargement-euro-area/convergence-criteria-joining_en
40. Council Decision № 2007/436/EC, Euratom: Council Decision of 7 June 2007 on the system of the European Communities' own resources. Available at: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=CELEX:32007D0436>
41. Council of Europe : website. <https://www.coe.int/en/web/portal/>
42. Council Regulation (EEC) No 2913/92 of 12 October 1992 establishing the Community Customs Code. An official website of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:01992R2913-20140101>
43. Customs Union. An official website of the European Union. https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/customs_en
44. Economic Bulletin. European Central Bank : website. URL: <https://www.ecb.europa.eu/pub/economic-bulletin/html/index.en.html>.
45. EU budget 2023. An official website of the European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_3473
46. EU spending and revenue - Data 2021-2027. An official website of the European Commission. URL: <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/eu->

budget/long-term-eu-budget/2021-2027_en

47. European Central Bank : website. URL: <https://www.ecb.europa.eu/euro/html/index.en.html>.

48. European Commission: website. URL: <https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu>

49. NATO : website. URL: <https://www.nato.int/nato-welcome/index.html>

50. Organization for Security and Co-operation in Europe : website. <https://www.osce.org/>

51. Organization of Black Sea Economic Cooperation : website. <http://www.bsec-organization.org/>

52. Regulation (EU, Euratom) № 966/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on the financial rules applicable to the general budget of the Union and repealing Council Regulation (EC, Euratom) № 1605/2002. URL: <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/ALL/?uri=CELEX:32012R0966>

53. Single Administrative Document. An official website of the European Union. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/single-administrative-document-sad_en

54. Statistics UK. *National statistics*: website. URL: <https://www.ons.gov.uk/aboutus/whatwedo>

55. Strategic Concepts. NATO : website. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_56626.htm□

56. Taxation and Customs Union. An official website of the European Union. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4_en

57. Types of institutions and bodies. URL: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/types-institutions-and-bodies_en

58. Union Customs Code. An official website of the European Union. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/union-customs-code_en

Навчально-методичне видання

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ФІНАНСІВ

методичні рекомендації до підготовки на практичні заняття та виконання
самостійної роботи з дисципліни для здобувачів вищої освіти

Укладачі: *Мельник Т.А.*

Рецензенти: *Насипайко Д.С.*
Подплетний В.В.